

ali pa v dnevnikih, knjige, ki so pri nas redke, pa naj bodo stvarne. Ne bavimo se natančno s knjigo stran za stranjo, preveč dela bi imeli s tem. G. Burgerju za v bodoče samo eno: Pisma se citirajo; sicer ne dvomimo o njegovi verodostojnosti, a neprijetno nas dirne, da so data tam navedena, kjer so malo važna, važna data si pa misli sam. Če ni Gregorčič skoro nikdar sam napisal dneva odpošiljatve, je to stvar kritika, da jih potom literarno-historičnih pripomočkov eruira.

Zakaj ni povedano (str. 19.) odkod ima gospod pisatelj data o odnošaju Gregorčiča do Brezovška? Sploh naj pa to mesto primerja vsak sam z dekretom (str. 22.), pa bo videl, da bi imel tu literaren publicist takoj priliko, da preišče stvar, in je ne le konstatira. „Čuti dečko, koliko sem nad tabo“ (str. 19.) se ne vjema s pohvalnim dekretom. „Secesijonistov“ (str. 61.) v literaturi ni, secesija in impresionizem v slikarstvu odgovarjata literarnemu simbolizmu.

Doba, ko se je trdilo, da napadi in ostre kritike škodujejo, je minula, in le strah površnosti in slabosti jo še pozna. Zakaj naj bi imeli vedno kadivnice v rokah? Dobri stvari najstrožji kritik le koristi. Ni moja stvar, da bi preiskaval, koliko so bile ocene dr. Mahničarja „Rimskem katoliku“ opravičene, koliko prestroge — samo sodba, da so te kritike „neizmerno oškodovale naše slovstvo“ (str. 92.) spada v dobo sentimentalnega malikovavstva. Glede političnega življenja pesnika v zadnjem času se lahko gospod pisatelj za drugo izdajo knjige objektivno informira, in zvedel bo, da Gregorčič ni bil slep, ampak je šel z duhom časa naprej. V koliko se vjema Gregorčičev: „Maščeval se ne bi nikoli nad nikomer, da bi mu škodovalo“ (str. 91.) in pa „Bolje je in raje vidim, da me ne obišče“ (str. 40.) s katerimi besedami je baje odbil obisk dr. Mahničarja, ki je želel se z njim sprijazniti, ne vem. Ali gospod pisatelj to odobrava ali ne, to bi nam moral povedati. Da je moral Gregorčič maščevati pri zaprtih vratih, se je zgodilo le zato, da niso ljudje opuščali župnikovega glavnega cerkvenega opravila s pridigo zaradi Gregorčičeve „suhe“ maše brez propovedi, ker je bila krajša. Iz tega izvajati očitanja o kakem preganjanju, je pač smešno. Drugega ne bom preiskaval, kajti gradivo mi ni dostopno, in pisma brez dat, osebna oziroma ustna sporočila o tem in onem in le enostranske informacije tega ne zaslužijo.

Če je spis panegirikon, spada v liste, če pa naj bo kritično delo, je izgrešilo svoj cilj, kajti črevljar mora vedeti, da so mu za delo potrebna šila in kopita. Sicer trdi pisatelj prvo, (str. 4.) a zakaj se ni tega konsekvntno držal? Če je življenjepis, zakaj potem mestoma nuditi več, če pa ni, zakaj bi Slovenci ne imeli potem temeljite razprave? *Adolf Robida.*

Zabavne knjižnice za slovensko mladino, ki jo urejuje in izdaja Anton Kosi, je izšel XIII. zvezek s kratkimi, primernimi sestavki.

Stališče Bleiweisovih „Novic“ glede književnega zedinjenja Slovanov. Priobčil Janko Lokar. V Ljubljani 1907. Natisnila Kleinmayr in Bamberg. — Pisatelj govori najprej o stališču „Novic“ glede enotnega pravopisa, potem nabira iz njih razne izjave glede jezikovnega zedinjenja Slovanov. Pisatelj zasleduje stališče „Novic“ do l. 1881., in sklepa slednjič:

„Kakor so prigovarjali nekateri Hrvati Gajevi „Danici“, da hoče napraviti iz njih Vlahe, da jih hoče pobežati ali da se v nji vse meša in jezik samo kvari, tako so pazili tudi na Slovenskem mnogokateri na pisavo raznih listov in glasno oznanjali, da ne marajo nobene mešanice ali tujega narečja, ampak da hočejo ostati Slovenci. Vsi so sicer čutili potrebo sloge in vzajemnosti, bili so o nji prepričani, a niso znali, da zahtevajo velika dela velike žrtve, dasi so imeli v neposredni bližini, pri že omenjenih kajkavcih, krasen zgled požrtvovalnosti. In kakor se godi navadno ljudem, ki nosijo v srcu lepo idejo, a delajo proti nji, tako so čakali tudi Novičarji na čas, o katerem so vedeli, da ne pride, na dobo vseslovanskega jezika. Šli so celo dalje kot do sanj, ki bi se morda nazadnje dopolnile kot nekak čudež slovanske vzajemnosti, in govorili o neizvedljivi misli, o starem cerkvenoslovanskem jeziku kot vseslovanskem. Vendar so nas združile „Novice“ v pisavi s Čehi in Hrvati, kar jim moramo šteti v veliko zaslugo. Saj je znano, kako se je branil Prešeren do zadnjega gajice in da je bilo sredi minulega stoletja pri nas še precej separatistov, ki so bili proti češko-hrvaškemu črkopisu. V jezikovnem oziru sicer ni obveljalo načelo ilirizma, t. j. zgodovinsko slavno in zemljepisno razširjeno štokavsko narečje bodi književni jezik jugoslovanske narodne enote, a „Novice“ so združile kolikor toliko slovenska narečja v en sam slovstven jezik. To ni bilo tako lahko, ker je smatral vsak pisatelj in slovničar svoje narečje, oziroma svoje oblike za najprilnejše ali vsaj najlepoglasnejše. Vrhutega so pripomogle, da se zavedajo Slovenci kot del velike, daleč razširjene slovanske družine. In ta zavest tvori tudi člen slovanske vzajemnosti.“

Pouk o latinski tretji sklanji v prvem in drugem razredu je naslov metodično-jezikoslovni razpravi dr. J. Gnidovca, ki jo objavlja II. izvestje knezoškofijske privatne gimnazije v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano.

P. Tom Burke. Značajna slika iz zgodovine cerkvene zgovornosti. Sestavil dr. Fr. Pernè. V Kranju 1907. Str. 34. — Iz dveh izvestij kranjske gimnazije je dr. Pernè dal ponatisniti življenjepis slavnega irskega cerkvenega govornika P. Tom Burke. Ob koncu je dodal pisatelj tri odlomke iz govorov Burkovih kot zgled njegove zgovornosti

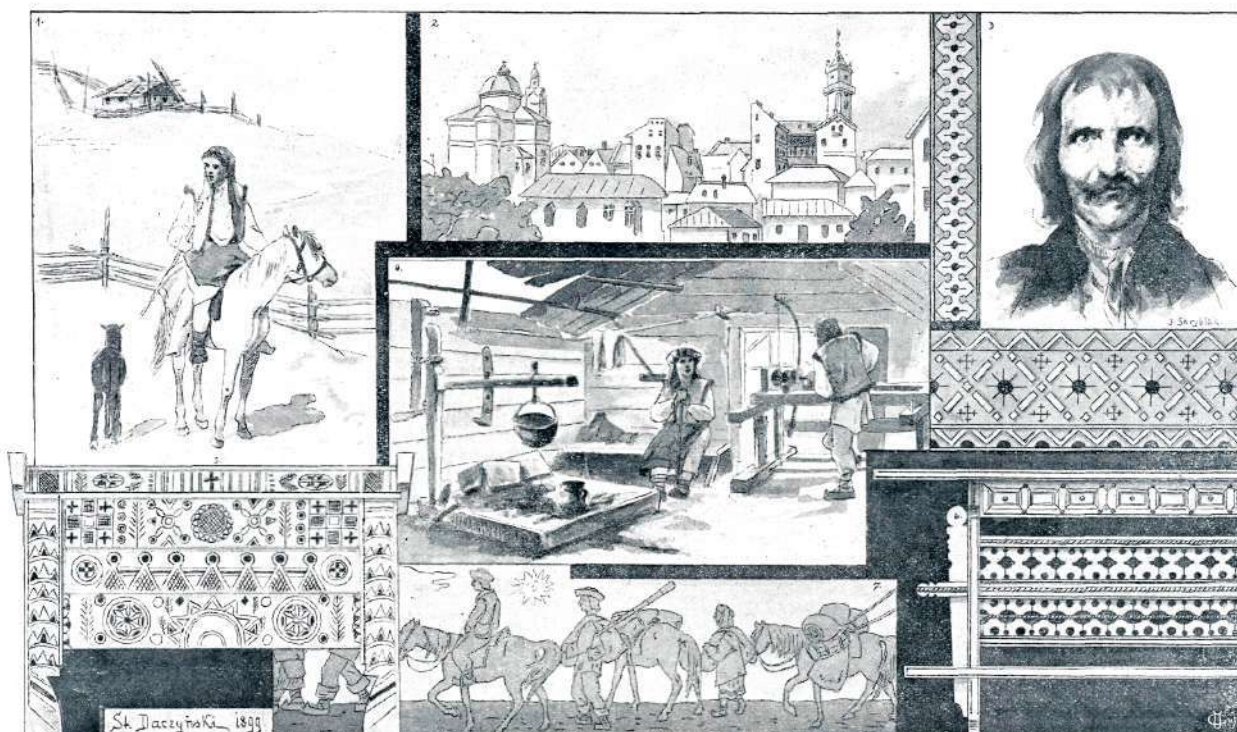
Znamenje štirih. Londonska povest. Angleški pisal A. Conan Doyle. S pisateljevim dovoljenjem poslovenil D. B.-t.-n. Ljudska knjižnica. Prvi zvezek. 1906. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Tisk Katoliške Tiskarne — Conan Doyle in Sherlock Holmes sta postali tipični imeni za novo vrsto romana —: za detektivni roman. Conan Doyle je ustvaril v tem žanru uprav nepresegljive vzore. Kakor je Karl May zanimal s svojimi potovalnimi romani, polnimi junaških dogodkov in zanimive etnografske vsebine, kakor je Jules Verne prirodoznanje beletristično uporabil in s svojo domišljijo upreza prirodne zakone, da mu vrše prave čudeže, tako se je Conan Doyle zamislil z vso bujnostjo svoje domišljije v delo detektiva, ki zasleduje skrivnostne dogodke po vseh temnih in zavutih kotih in potih velikega mesta. Z veliko bistrumnostjo proučuje neznatne malenkosti, da iz njih dela dalekosežne

sklepe in iz najskritejše slučajnosti dobi ključ do rešitve oddaljenih uganjk.

Gotovo nam ne predstavlja detektivni roman viška umetnosti, a v pripovedni literaturi ima lahko svoje častno mesto, ako se drži pisatelj na nravni višini in če je v resnici bistroumen. To pa se mora priznati Conan Doyle. Bil je vojaški zdravnik in tudi v povesti nastopa kot zdravnik dr. Watson, ki pomaga detektivu Sherlocku Holmesu pri njegovem iskanju. Kajti iskanje in zasledovanje je življenje detektiva in tisočere zvijače in bistroumnosti, ki jih mora uporabiti pri tem, različni položaji, v katere ga zavede njegova služba, dajejo dovolj snovi za najdrznejšega pripovedovavca. Pri tem ima tudi veselje, da se lahko norčuje iz državne policije, kajti pisatelj že skrbi zato, da njegov Sherlock Holmes vse prekosi v bistroumnosti in spretnosti.

menju štirih" ima Sherlock Holmes dovolj posla, da po vseh kotih ogromnega Londona zasleduje izgubljeni veliki zaklad iz Indije. Čitatelj ima pa vžitek od njegovih zvijač in lahko napenja svojo lastno bistroumnost, češ kako bi sam izpeljal tako nalogo.

Slovenski posojilničar. Drugi popravljeni in pomnoženi natis „Navoda o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic.“ Spisal Ivan Lapajne. V Krškem 1902. Založil pisatelj. Tiskala „Zadružna tiskarna“ v Krškem. — Pisatelj je pridejal knjigi za uvod življenjepis g. Mihaela Vošnjaka. „Kratek zgodovinski pregled posojilništva“ je pomanjkljiv in pristranski; pisatelj ima tendenco zakriti delovanje ljubljanske „Zadružne zveze“. Nato daje dober navod posojilničarjem s postavnimi določbami. Slovensko posojilništvo se zadnji čas širi

HUCULI V GALICIJI IN NJIH DOMAČI LESNI OBRT

V pripovedni literaturi so motivi iz navadnega človeškega življenja že tako izčrpani, da si človek prav želi česa novega. Ljubezen in zopet ljubezen — to je tista neprestana vsebina, ki nas srečuje povsod, kot da ne bi bilo drugega na svetu. Da pisatelji vkljub temu dosežejo zanimanje, morajo rabiti že skoro nasilna sredstva; iz ljubezni naredijo nemoralnost, bolezen ali blaznost. To je pa slaba hrana za človeško domišljijo, znamenje propada intelektualnega in moralnega, ki mu sledi tudi fizično pešanje naroda. Zato z veseljem pozdravljamo kot neko osveženje književnosti, ako kdo najde novo polje, na katerem se razširi delovanje nepokojne domišljije.

Zato je postal Conan Doyle tako hitro svetovno-slaven. „Ljudska knjižnica“ nam je ustregla, da je podala v prevodu enega njegovih romanov. V „Zna-

s posebno naglico. Mnogo se ustanavlja nanovo, tako da je tretja stotina slovenskih posojilnic že prekoračena. Zato je pa potrebno, da dobe posojilničarji v roke tudi dobre navode za poslovanje. G. Lapajne je napisal svojo knjigo iz izkušnje, torej podaje mnogo porabnega in praktičnega.

Vohun. Roman. Spisal I. F. Cooper. V Trstu 1902. Str. 419. — Ameriški pisatelj Cooper spada med najboljše pripovedovavce, in njegovi spisi so razširjeni po vsem svetu. Ker je bil rojen v Ameriki l. 1789., je bil blizu času velikega boja za osvoboditev Američanov, v katerem se vrši povest „The Spy“, ki jo imamo zdaj pred sabo v slovenskem prevodu. Duh Washingtonov veje v „Vohunu“, ki ga bo gotovo rado čitalo tudi slovensko občinstvo.